

UOT 631.82.3

MINERAL GÜBRƏLƏRİN BRASSIKA NAPUSUN SLMO₄₆ SORTUNUN MƏHSULDARLIĞINATƏSİRİ VƏ ONUN İQTİSADI ƏHƏMİYYƏTİ

Ə.R.ƏHMƏDOV., L.Ə.ƏHMƏDOVA
BDU

Tədqiqat işində mineral gübrələrin təsirindən B.napusun SLMO₄₆ sortunun dən məhsulunun və dənin tərkibində olan "Omega-3" yağ turşusunun artmasının iqtisadi əhəmiyyəti öyrənilib.

Açar sözlər: gübrələr, B.Napus, sortları, məhsuldarlıq, iqtisadiyyat.

Hər hansı tədqiqat işinin səmərəliliyi hər şeydən əvvəl onun iqtisadi əhəmiyyəti ilə müəyyən olunur. Aparılan çoxsaylı tarla təcrübələri əsasında müəyyən olunub ki, şorlaşmış torpaqlarda becərilib orta dərəcədə şor su ilə suvarılan şəraitdə mineral gübrələrin (NPK) təsirindən B.napusun SLMO₄₆ sortunun dən məhsulunun artması təsərrüfatın iqtisadiyyatı üçün çox faydalıdır.

Nəzərə alsaq ki, "Omega-3" yağ turşusu emal edən zavod B.napusun sotrlarının dən məhsulunun hər tonunu 570 ABŞ dollarına alır, onda bu bitkinin əkin sahəsinin genişləndirilməsinin nə dərəcədə faydalı olduğu müəyyən olunur (cədvəl). Bunu tarla şəraitində apardığımız təcrübələrin nəticələrində də görmək olar.

Hər hektara P₉₀K₁₅₀qk. fonunda 150 kq. hesabı ilə ammonium (NH₄) azotunun nitrat (NO₃) azotuna 50 : 50 nisbətindən təsirindən :

1. *Zəif dərəcədə* şorlaşmış torpaqda becərilib orta dərəcəli şor su ilə suvarılan şəraitdə B.napusun SLMO₄₆ sortunun dən məhsulunun hər hektara görə 3889 kq-ma qədər artmasının ümumi gəliri 2216,730ABŞ dolları təşkil edir. Bu, gübrəsiz varianta nisbətən hər hektara görə xalis iqtisadi gəlir 1311,285 ABŞ dolları ilə çoxdur.

2. *Orta dərəcədə* şorlaşmış torpaqda becərilib orta dərəcəli şor su ilə suvarılan şəraitdə B.napusun SLMO₄₆ sortunun dən məhsulunun hər hektara görə 3895, 5 kq-ma qədər artmasının ümumi gəliri 2220,435 ABŞ dolları təşkil edir. Bunu gübrəsiz varianta nisbətən hər hektara görə xalis iqtisadi gəlirin 1393,935 ABŞ dolları ilə çox olmasında görmək olar.

3. *Şiddətli dərəcədə* şorlaşmış torpaqda becərilib, orta dərəcəli şor su ilə suvarılan şəraitdə B.napusun SLMO₄₆ sortunun dən məhsulunun hər hektara görə 3648,5 kq-ma qədər artmasının ümumi gəliri 2079,645

Variantlar	dən məhsulu hek.kq-la		1 ton dən qiyməti ABŞ\$	Təsərrüfat üzrə	
				ümumi	xalis
				Gəlir ABŞ \$ ilə	
Gübrəsiz -yoxlama	zəif dərəcədə şorlaşmış torpaq	1588,5	570	905,445	
P ₉₀ K ₁₅₀ +N ₁₅₀ kq/hek NH ₄ : NO ₃ 50 : 50		3889		2216,730	
Gübrəsiz variantagörə - artım		2300,5			1311,285
Gübrəsiz -yoxlama	ortadərəcədə şorlaşmış torpaq	1450		826,500	
P ₉₀ K ₁₅₀ +N ₁₅ kq/hek NH ₄ : NO ₃ 50 : 50		3895,5		2220,435	
Gübrəsiz variantagörə - artım		2445, 5			1393,935
Gübrəsiz -yoxlama	şiddətli dərəcədə şorlaşmış torpaq	1139,3	570	649,40	
P ₉₀ K ₁₅₀ +N ₁₅₀ kq/hek NH ₄ : NO ₃ 50 : 50		3648, 5		2079,645	
Gübrəsiz variantagörə - artım		2509, 2			1430,244

Təsərrüfat üzrə iqtisadi səmərəliliyə aid məlumat (4 ildən orta hesabla)

ABŞ dolları təşkil edir. Bu gübrəsiz varianta nisbətən hər hektara görə xalis iqtisadi gəlir 1430,244 ABŞ dolları ilə səmərəliliyi təmin edir (cədvəl).

Nəticə

Təsərrüfat üçün yararsız olan şorlaşmış torpaqlarda mineral gübrələrdən istifadə olunmaqla B.napusun SLMO₄₆ sortunun məhsuldarlığının artmasının iqtisadi əhəmiyyətli olduğunu müəyyən etdik.

Təsərrüfat üçün xalis iqtisadi gəlirin zəif dərəcədə şorlaşmış torpaqda hər hektardan alınan məhsula görə 1311,285 ABŞ \$; orta dərəcədə şorlaşmış torpaqdan alınan məhsula görə 13939,35 ABŞ \$ və şiddətli dərəcədə şorlaşmış torpaqda alınan məhsula görə 1430,244 ABŞ \$ miqdarla olduğu qeyd olundu.

ƏDƏBİYYAT

1.Гавриленко В.Ф. и др. Большой практикум по физиологии растений.Фотосинтез, дыхание. Москва, высшая школа-1975, с. 122-143; 225-249. 2.Львович М.И. Вода и жизнь. Мос. Мысль 6, 1985 с.48-61. 3. Минеев В.Г. Биологические земледелие и минеральные удобрения. М. «Колос», 1993. с.71-88. 4. Internet.Soli sulinitywikpedin the free en cyclopedia causas of soil salinity regklof.

Влияние минеральных удобрений на зерновую продуктивность сорта SLMO₄₆ brassika napusa и ее экономическое значение

А.Р.Ахмедов.,Л.А.Ахмедова

В данной работе изучено экономическое значение повышения продуктивности сорта SLMO₄₆B.napusa под влиянием минеральных удобрений.

Ключевые слова: удобрений, B.Napus, сорт, урожайность, экономия

The effect of fertilizer on increasing of harvest b.napusun SLMO₄₆ cultivar and itseconqmicslgnificance

A.R.Akhmedov., L.A.Akhmedova

In this study the economic significance of increasing of harverst B. napusun SLMO₄₆ cultivar under the effect of ilizer waz investigated.

Key words:Fevtiloir , B Napus, cultivar uleed, economy.